

Theory of Interpersonal Relations

Asst. Prof. Dr. Sarinrut Juntapim

Faculty of Nursing

Khon Khen University

THEORY OF INTERPERSONAL RELATIONS

HILDEGARD E. PEPLAU

A MIDDLE-RANGE NURSING THEORY

Hildegard E. Peplau

Theory of Interpersonal Relations

Peplau believed that nurses play an important role in helping clients reduce their anxiety and in converting it into constructive action.

(McEwen, 2010)

วัตถุประสงค์ในการเรียน

- 1.อธิบายหลักการ แนวคิดของทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้อง
- 2. อธิบายการประยุกต์ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลใช้ไปปรับใช้/ด้านการปฏิบัติการพยาบาล การบริหารการพยาบาล การศึกษาพยาบาล และการวิจัยทางการพยาบาลได้

Hildegard E. Peplau

- ❖ ฮิลการ์ด์ เพ็พพลาว (Hildegard Peplau: 1909-1999) เป็นพยาบาลจิตเวชที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นมารดาของการพยาบาลจิตเวชยุคใหม่ (Mother of modern psychiatric nursing) ซึ่งได้นำแนวคิดทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของซลลิแวนมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลจิตเวช
- ❖ โดยได้พัฒนาเป็นแนวคิดของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วยเพื่อการบำบัด (Therapeutic nurse-patient relationship) ลักษณะเป็นแบบ one-to-one relationship พยาบาลจะใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการบำบัดผู้ป่วย นับเป็นทฤษฎีที่มีประโยชน์มาก ในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชและเป็นหลักการพื้นฐานของการพยาบาลจิตเวชมาจนถึงปัจจุบัน (Videbeck, 2018)

❖ มโนทัศน์หลักของทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
ของ เพบพลาว ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
(Interpersonal Relation Theory) ของ Hildegard E.
Peplau เริ่มต้นจาก แนวคิดในหนังสือเล่มแรกที่ว่า
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในการพยาบาล
(Interpersonal Relationship in Nursing)

มโนทัศน์หลักทางการพยาบาล

1. **บุคคล (Person)** ซึ่งแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ทั้งด้วย คำพูดและท่าทางที่บอกรถึงความต้องการเฉพาะตัวและยัง ต้องการความช่วยเหลือให้แก่ปัญหา
2. **สิ่งแวดล้อม (Environment)** จะกำหนดด้วย สถานการณ์ ที่มีพยาบาลและผู้รับบริการและระบบการพยาบาล ไม่ได้ เจาะจงสิ่งแวดล้อมในด้านผู้ป่วย

(McEwen, 2010)

มโนทัศน์หลักทางการพยาบาล

3.สุขภาพ (Health) เป็นความรู้สึกสบาย เพียงพอ และมีสุขอิสระ
จากความไม่สุขสบายกายและใจ

4.การพยาบาล (Nursing) เป็นการใช้กระบวนการลดความไม่สุข
สบายโดยพยาบาลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับ บริการและให้การ
ช่วยเหลือลดความไม่สุขสบาย ปรับปรุง พฤติกรรม และเพิ่ม
ความสามารถในการดูแลตนเอง แลกเปลี่ยน ข้อมูลและการ
ปฏิบัติที่ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรม ของ
ผู้รับบริการ ปฏิบัติการของพยาบาลและการปฏิบัติ การพยาบาล
โดยคำนึงถึงองค์รวมของผู้รับบริการ

ความหมายของการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด

- ❖ สัมพันธภาพ (Relationship) หมายถึง กระบวนการนำสัมพันธภาพที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำความรู้จักกัน ติดต่อสัมพันธ์สร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกัน บุคคลที่สัมพันธ์ภาพกันจะได้รับผลกระทบจากกันและกัน (Varcarolis, 2018)
- ❖ สัมพันธภาพเพื่อการบำบัดระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย (Therapeutic nurse client relationship) เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีปัญหาทางด้านจิตเวช โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้เข้าใจตนเอง มีการพัฒนาทางอารมณ์และวุฒิภาวะ สามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้และเกิดการเรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม (Varcarolis, 2018)

สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด

สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ ((Alligood & Tomey, 2010)

- 1.การเข้ากันได้ (Rapport)** พยาบาลจะต้องเข้ากันได้กับผู้รับบริการอย่างกลมกลืน ซึ่งความรู้สึกเข้ากันได้จะต้องมีตั้งแต่แรกเริ่มของสัมพันธภาพ รวมทั้งให้เวลากับผู้รับบริการ
- 2. การสร้างความไว้วางใจ (Trust)** ซึ่งเป็นความรู้สึกเชื่อมั่นอย่างจริงใจที่บุคคลหนึ่งมีต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยไม่เคลือบแคลงว่าจะเกิดอะไรขึ้น
- 3. การมองในแง่ดีและการยอมรับโดยปราศจาก เงื่อนไข (Unconditional Positive Regard and Acceptance)** พยาบาลต้องมีความเต็มใจที่จะเข้าใจผู้รับบริการและพยายามมองในแง่ดี ไม่ตัดสิน โดยมีความเชื่อในคุณค่า ศักดิ์ศรี และความสำคัญของความเป็นบุคคล
- 4. การเข้าถึงความรู้สึกหรือเข้าใจตามการรับรู้ของผู้รับบริการ (Empathy)**
- 5. มีการติดต่อสื่อสารที่มีจุดประสงค์ (Purposeful communication)** เน้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนา ส่งเสริมและป้องกันปัญหา

สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด

สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ ((Alligood & Tomey, 2010)

6. มีการถ่ายโอนความรู้สึก (Transference) อาจเป็นทั้งความรู้สึกทั้งด้านบวกและด้านลบ ที่ถ่ายโอนมายังพยาบาลจากความใกล้ชิดและรู้สึกว่าพยาบาลเป็นเหมือนคนสำคัญของตนเองในด้านต่าง ๆ และอาจทำให้ผู้รับบริการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา

7. การกำหนดหรือตั้งเป้าหมายชัดเจน (Goal Formulation) สัมพันธภาพเพื่อการบำบัดจะต้องมีการตั้งเป้าหมาย และปฏิบัติให้บรรลุตามที่ตั้งไว้

8. การมีอารมณ์ขัน (Humor) เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดในบางสถานการณ์ที่ทั้งพยาบาลและผู้รับบริการกำลังเผชิญอยู่

บทบาทของพยาบาล

ในระหว่างการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดพยาบาลมีบทบาทที่สำคัญในแต่ละระยะ ดังนี้

- 1. คนแปลกหน้า (Stranger):** ในการพบกันครั้งแรก ช่วยทำให้ผู้รับบริการยอมรับและไว้วางใจพยาบาล
- 2. ผู้ให้การสนับสนุน (Resource person):** ช่วยตอบคำถาม ให้ความรู้ ในข้อมูลที่เกี่ยวข้องเฉพาะเจาะจง ข้อมูลที่จำเป็น เพื่อความเข้าใจปัญหา และสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ต้องเผชิญ
- 3. ครู (Teacher):** ช่วยให้ผู้รับบริการเกิดความรู้ การเรียนรู้ตามความต้องการหรือในสิ่งที่ผู้รับบริการสนใจทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- 4. ผู้นำ (Leader):** ช่วยให้ผู้รับบริการเกิดความคิด ริเริ่ม และมีทิศทางที่ชัดเจนในการรับผิดชอบเป้าหมายที่ตั้งไว้ ร่วมกัน
- 5. ผู้ทดแทน (Surrogate):** ช่วยเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่ทดแทน โดยแสดงบทบาทนี้ในภาวะที่ผู้รับบริการอาจ ไม่สามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้
- 6. ผู้ให้คำปรึกษา (Counselor):** ช่วยให้เกิดความ เข้าใจและบูรณาการเป้าหมายของชีวิตและบริบทแวดล้อม ส่งเสริมประสบการณ์และให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลง

Phase of nurse-client relationship

Phase of nurse-client relationship (ระยะของสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและ
ผู้รับบริการ) แบ่งเป็น 4 Phases

1.Orientation (ระยะเริ่มต้น)

เป็นระยะที่พยาบาลและผู้รับบริการทำความรู้จักกันครั้งแรก ในระยะนี้ทั้งผู้รับบริการและพยาบาลต่างเป็นคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน พยาบาลและผู้รับบริการเข้าใจกันและกัน ผู้รับบริการต้องการความช่วยเหลือ ต้องการข้อมูล ที่ถูกต้อง สามารถซักถามข้อสงสัย บางครั้งผู้รับบริการบางรายอาจต้องการทดสอบพยาบาลทั้งในแง่ ความรู้ ความจริงใจของพยาบาลที่มีต่อตนเอง

2.Identification (ระยะระบุปัญหาและความต้องการบริการ)

เป็นขั้นตอนของการมองปัญหา ผู้รับบริการจะเลือกตอบสนองต่อบุคคลที่ทำให้มองเห็นปัญหา ผู้รับบริการบางรายอาจจะให้ความร่วมมือมากขึ้นและพึ่งพาตนเองบ้างบางเรื่อง บางรายอาจพึ่งพิงพยาบาลมากคือไม่ช่วยเหลือตนเองเลย และบางรายอาจมีอิสระและไม่พึ่งพิงพยาบาลคือช่วยเหลือ ตนเองเต็มที่ ทั้งพยาบาลและผู้รับบริการแลกเปลี่ยนการรับรู้และความคาดหวังระหว่างกัน เมื่อมี สัมพันธภาพระหว่างกันเกิดขึ้น

(McEwen, 2010)

Phase of nurse-client relationship

3. Exploitation (ระยะการแก้ปัญหาและใช้ประโยชน์จากแหล่งช่วยเหลือ)

- ช่วยพัฒนาการเข้าใจตนเองและการแก้ไขปัญหของผู้รับบริการ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้เข้าใจตนเองและเข้าใจถึง ปัญหาที่เกิดขึ้น
- ผู้ป่วยเรียนรู้ถึงบริการที่มีอยู่สำหรับเขารวมถึงช่องทางต่างๆที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
- ผู้ป่วยใช้ประโยชน์จากแหล่งช่วยเหลือและบริการที่มี
- พยาบาลช่วยผู้ป่วยให้สามารถพึ่งตนเองในการปฏิบัติให้ถึงเป้าหมายและค่อยๆลดการใช้ประโยชน์จากแหล่งช่วยเหลือลง

4. Resolution (ระยะปัญหาคើคลายและยุติสัมพันธภาพ)

- เป็นระยะที่เมื่อความต้องการของผู้รับบริการได้รับการตอบสนองจากความร่วมมือระหว่างพยาบาลและผู้รับบริการ ผู้รับบริการเข้าใจตนเองและสามารถแก้ไขปัญหได้แล้ว ความต้องการในการช่วยเหลือก็ลดน้อยลง สัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้รับบริการสิ้นสุด

Nursing Process and Interpersonal Theory

Assessment

- Data collection and analysis [continuous]
- May not be a felt need

Orientation

- Non continuous data collection
- Felt need
- Define needs

Nursing diagnosis Planning

- Mutually set goals

Identification

- Interdependent goal setting

Implementation

- Plans initiated towards achievement of mutually set goals
- May be accomplished by patient , nurse or family

Exploitation

- Patient actively seeking and drawing help
- Patient initiated

Evaluation

- Based on mutually expected behaviors
- May led to termination and initiation of new plans

Resolution

- Occurs after other phases are completed successfully
- Leads to termination

Interpersonal Theory and Nursing Process

- ❖ เน้นการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด
- ❖ พยาบาลและผู้ป่วยร่วมมือกันในการแก้ปัญหาโดยเน้นความต้องการของผู้ป่วยเป็นสำคัญ
- ❖ พยาบาลใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการบำบัด

การประยุกต์ใช้

- ❖ สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด สามารถนำมาประยุกต์ ใช้ในกระบวนการพยาบาลแต่ละขั้นตอน
- ❖ การประยุกต์ใช้ ในการศึกษาวิจัย
- ❖ ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน
- ❖ ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ความเข้าใจตนเองเป็นเครื่องมือในการเข้าใจผู้รับบริการ และเป็นแบบ อย่างที่ดีให้กับผู้รับบริการได้

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

❖ https://www.journalagent.com/phd/pdfs/PHD_10_3_21_8_226%5BA%5D.pdf

❖ [การประยุกต์ใช้ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในผู้สูงอายุ
ทมศรี้า.pdf](#)

❖ [การประยุกต์ใช้ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพบพลาวใน
กระบวนการพยาบาลในนักศึกษาพยาบาล.pdf](#)

สรุป

❖ ทฤษฎีของเพปพลาวเน้นความสำคัญของกระบวนการ การสร้างสัมพันธภาพ เพื่อการบำบัดระหว่างพยาบาลกับผู้รับ บริการ โดยมีเป้าหมายให้ผู้รับบริการได้ มีการพัฒนาทักษะ ในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ทำความเข้าใจตนเอง และ พฤติกรรมตนเอง เกิดการยอมรับตนเองและเกิดการเรียนรู้ใน การปรับปรุง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และพยาบาล

❖ ผู้บำบัดควร มีการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อสามารถใช้ตนเองเป็นเครื่องมือ ในการทำความเข้าใจผู้รับบริการ สามารถแยกแยะปัญหา ให้ ความช่วยเหลือที่ เหมาะสมกับผู้รับบริการในแต่ละราย สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการ พยาบาล และการประยุกต์ใช้ ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพ พยาบาลต่อไป